

w podst. mater. dow.
dr. Bogdana Ziolkowskiego

++ dr Bogdan Ziolkowski

87-800. Włocławek

Włocławek
"Grunwald".
ZVZ-AK. KZPL

Promis Henryk
ps. "Student"

N: 1224/2039 Pom.

**SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI**

Przemis Henryk

T: X-1224/2039 Pom.

*Włodawek Grunwaldi 212-AR
22 DE*

- I./1. Relacja *k. 6 s. 1-6*
- I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora *k. 1 s. 1*
- I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —
- II. Materiały uzupełniające relację *k. 5 s. 1-5*
- III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —
- III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —
- III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —
- III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —
- III./5. Inne ... —
- IV. Korespondencja
.....
.....
.....
- V. Nazwiskowe karty informacyjne *k. 9*
- VI. Fotografie *dział i ikonografii*

I/1. Relacja - Promis Henryk

1. Relacja Z. Bromirskiego o Henryku Promisie spisane przez dr. Bogdanę Ziótkowskiego, luty 2004r., ręk. kserokop. k. 3 s. 1-3
2. Informacja odcisnie życiorysu H. Promisa sporządzone przez Z. Bromirskiego 1.03. 2004r., ręk. kserokop. k. 3 s. 4-6

Relacje 2. Bromirskiego

o Henryku Promisie

2. Bromirski poznał H. Promisę w 1940r / przed zajściem Francji /, kiedy ten przyszedł pierwszy raz jako wykładowca na tajny komplet / pierwszy, w którym uczestniczył 2. Bromirski / w mieszkaniu Napierkowskich. (Sprostowane przełom 1939/1940)

- Było to późne wiosną 1940r. Nie był to komplet zwyczajny jeno z M. Woźnickim /Komplet, odbywał się w kuchni/
- H. Promis był humanistą, uczył na komplecie historii i polskiego.
- H. Promisę nazywano „student” albo to był jego pseudonim ponieważ przed wojną studiował.
- ojciec jego Szymon Promis był pastorem.
- H. Promis mieszkał /ukrywał się / u pani Głusowskiej (lat ok. 35-40 / mieszkał z matką Rafalską (lat ok. 60) - dom Głospalskich przy Zielonym Rytku z bramy mechodnis, wyjściem na Zielony Rynek ul. Jankowskiego. Wchodziło się na podwórko, następnie walcemem do mieszkania Olwica na podwórku. Do mieszkania mechodnis się przez ~~koniec~~ przedpokój

Na prawo kuchni. Na lewo mieszkał Napierkowski / Ojciec PPS-owiec, syn Karimien Napierkowski, ps. „Pisro” tak jak 2. Bromirski, ps. „Bolek” zostali razem zaprzysiężeni do Szarych Szeregow oświeceni i Pługa w X 1942 r. przez Tadeusza Zielńskiego ps. „Hobza” i Okularnika

Drogie mieszkanie zajmowały Głusowskie z matką i ukrywający się u nich H. Promis.

Na portenie ^{w oficynie przy wejściu do tego} domu mieszkał Jan Balcerowski. Jego siostrą Jężyłystyna uczestniczyła na komplet z Bromirskim.

To że M. Piomir utworzył się z różnych części
tożsącość.

2

Wszystko utworzył komplet:

Przewodnik Z. Bromirski, ustawał podług

Prawdopodobnie przez Dr. Napierkowskiego

Nie wiadomo księzek, resztek. Omawiano wspólnie
 pewne partie materiału, ustalono temat na następne
 spotkanie

Od ostatnia otrzymano p. Z. Bromirski książki do
 czytania.

- H. Promis zjawiał się na komplecie zawsze niespodziewanie
- H. Promis nie wychodził na ulicę zachowywał dużą ostrożność
- Młd. Szarych Szerepów G. Sidor ps. „Srebrny Lis” mówi o Promisie tak jakby były kontakty Promisa z placówką AK. Sidor kontaktował się z Promisem, przychodził do niego bardzo często 2-3 razy w tygodniu.

H. Promis do potrawy wojny również utrzymywał kontakty z M. i P. Tak jak G. Sidor.

Prawdopodobnie przyczyną rozwiązania tego pierwszego kompletu była obecność w nim Mironima Oстера, z komunistycznej rodziny (ojciec jego był krawcem.)

W komplecie uczestniczyli: 2. Bromowski, K. Napiorkowski, H. Oster [Bogdan Markiewicz - nie brat jego brat] zwierzany był z K. ZPL] Leszek Bojarczyk [Antoni Olenderek i Jężydomanowski to już drugi komplet - tego ostatniego przyprowadził M. Wainicki - 1942 r.

Drugi komplet to już 1942 r. zorganizowany przez M. Wainickiego. Wainicka współpracował z AK. Zgarnikiem między nim a H. Promisem był Karimien Napiorkowski - także z Komendy Sz. Szerepów. W tym drugim komplecie uczestniczyli:

siostra Domanowicza + osoby z pierwszego kompletu.

Do Promisa na pewno przychodził K.N., L.B., Z.B., H.R. Oster.

- sprostowanie

Podpis Wojny 18 III 2004r. B. Ziobler

ODNOŚNIE ZYCIORYSU HENRYKA PROMSA
PRZEKAZANA P. B. DZIŃKOWSKIEMU
NA JEGO PROŚBĘ

1) ODNOŚNIE PS. STUDENT "PAMIĘTAM
NAPENNO ŻE"

TAKIEGO PSEUDONIMU UŻYTKU
UCZEBNICZY TAJNEGO NAUCZANIA
KOMPLETU PRZEZ NIEGO PRZEKAZO-
NEGO W MIESZKANIU P.P.
NADIORKOWSKICH - KUCOWSKIEJ
(ZIELONY RYNEK 8 Z PRZEKLIEM
NA UL. KRÓLEWIECKA 29)

POWIĘKHAŁ BYT TO YEANAR PSEUDO-
MIM W TAKIM ŚTANIE YEDNICZYM
MAM NAFLUSZKI: CO TAKI PSEUDONIM
UŻYTKU OK W SŁOŻY WZDIALNOSCI
KONSPIRACYJNEJ.

2) POWIĘKHAŁ WIELOKROTNIE ROMANIA -
TYSNY TAKŻE JUŻ DO 19.01.1945R.

- PAMIĘTAM, ŻE NISNY NIE MÓWIŁ
O SWOIM WDDZALE W KAMPANII
WRZESNIOWEJ, NATOMIEST WIELOKRO-
TNE PODKREŚLAŁ SWOJA WZDIA-
LNOSC KONSPIRACYJNĄ.
- TO NIE BYT TYP "BOJÓŁCHA" LECZ
YESTWORNACZNIE "POLITYKA" KTÓRY
BARDO TRAFNIE PRZEMIAWIAŁ
PODŁOJ SYTUACJI "POLITYCZNEJ",
STAŁ NIE WZDIAŁ SIĘ, ŻE CZ.
SIDOR PRZYCHÓDZIŁ DO MIESZKANIA
KUCOWSKIEJ W KTÓRYM UTRZYMAŁ NIE
H PROMS A KTÓRYM TAKŻE

- 3) CZONKIEM KOMPLETU TAJNEGO
NAUCZANIA TAK PRZEKAZANYCH
PRZEZ HENRYKA PROMIŚA... JAK I
DZINIEY PRZEZ MARIĘ KOZMICZĄ
NAPENNO NIE BYŁ BOGDAN MARIENIOW
DLE BYŁ LESZEK BOJARIŃSK (M. im.)
- 4) ZMIANA PORZĄDKU ABOKANIA MNIE
A WIEC I ZASTĘPU SZARYCH SZEREBÓW
DZIAŁAJĄCEGO CZONNIE NA
TERENIE MANOMETRÓW - ZOD AK,
NASTAJĄ W DOLNIE 1944 ANIE
1943 D.
- 5) DO KOŃCIE MIESIĄCA W TYM SAMYM
DOMU DO LESZEK BOJARIŃSK
(A. J. WÓJCIKAS PRZY UL. ŚWIERCZELSKIEJ
1. SAN. PIERACKIEGO I A YESZCZE
DANNIEY BOTANICZNEJ) STAN NARZE
"PODWORKONE I ULICZNE" SPOTKANIA
W CZASIE KTÓRYCH M. YN. MÓWIŁ MI
ŻE!
- DO ZBONIA, NIE KSTAJIT
- CEEYE I WIDZI OPIEKĘ BEZPIEKI
- SZKODA, ŻE TO KSTAJIT NIE
"NIE PRZENRÓCI" ZA YESO ZYCHA
W RAMIĘCI MOJEY PODSTAJI JAKO PATRIOTA
J. M. A.
J. PROMIŚCI
"BOLEK"

PS: str. 3

- DO STÓPACH ZIELONYM RYNKU NALEŻY
DOSTAĆ

- NASTĘPNE ZDARIE K/G MNIE NALEŻY
SFORMUŁOWAĆ:

W OFICYJNE PRZEKŁADZIE DO TEGO
SAMEGO DOMU NA PARTERZE MIESZKAŁ
JAN BALCEBOWSKI,
DZIAŁACZ I ŻÓŁNIEŻY (1944)
KOMENDANT M i P NA WŁOCHANEK (?)

- H. FROMIS PORUSZAŁ SIĘ DO JEDNEGO
MIESZKANIA A NIEC TAKŻE DO TEGO CZĘŚCI
ZAMIESZKIWANEJ PRZEZ RODZINĘ
NAPÓROKOWSICH - NAPRZYCIĄD

W DRODZE DO KUCHNI (ANTYKACH),
ZOWIĘTAŻ DO SIOSTRY KAZIMIERA N.
JANKI PRZYCHODZIŁA I PRZEBYWAŁA
(STANIE DO BOKA POLICYJNEJ) SIOSTRA
JANA B. KRYSZYNA NAPEWNO ONI
WIEDZIAŁ, ŻE PIĘTRO WYŻEJ
PRZEBYWAŁ H. FROMIS.

- DO DA TYM KONTAKTY MIĘDZY:

C. SIDOREM I J. BALCEBOWSKIM

C. SIDOREM I H. FROMISEM
MIĘDY MIĘDZY I BYTY MI ZNAWE, JONIAKŻ
NIE MOGTY BYĆ ŻADNĄ KONSPIRACYJNE
DLA OSÓB Z TYM SKŁADUŚCIEM PRZEBYWA
JĄCYCH, TO TRUDNO PRZYJĄĆ, ŻE
NIE BYŁ TAKICH KONTAKTÓW MIĘDZY
J. BALCEBOWSKIM A H. FROMISEM

1/2. Dokumenty dotyczące rektora: Promis
Henryk

1. Dokument w j. niemieckim Henryka
Promisa wystawiony w Dreźnie 13.12.1944,
kserokop.

k. 1 s. 1

II. Materiały uzupełniające relacje -
- Promiś Henryk:

1. Ziółkowski B., Nota biograficzna
o H. Promiś, Biuletyn (IAPAK),
nr 2/2003, s. 23-25, krosno p. k. 3 s. 1-3
2. Ziółkowski B., Biogram „Promiś
Henryk”, [w:] Stow. biograf. konsp. pomorskiej
1939-1945, Tom 2004, 2.6, s. 127-129, krosno k. 23.4-5

Bogdan Ziółkowski

**HENRYK PROMIS (1916–1981)
INICJATOR POWSTANIA
KUJAWSKIEGO ZWIĄZKU POLITYCZNO-LITERACKIEGO**

Henryk Promis urodził się 16 stycznia 1916 r. w Tariffville w Stanach Zjednoczonych, w rodzinie Szczepana, z zawodu nauczyciela i Cecylii z domu Tokarskiej. Miał trzy siostry: Irenę, Annę Julię i Barbarę (zmarła jako dziecko w 1931 r.).

Do Stanów Zjednoczonych rodzina Promisów udała się po sprzedaży fabryki maszyn rolniczych „Wisła” we Włocławku, której współwłaścicielem wraz z Wojciechem Podlakem był Szczepan Promis. Przebywali tam przez około 8 lat, do Polski wrócili w 1920 r. i ponownie zamieszkali we Włocławku. Szczepan Promis, z przekonania piłsudczyk, zaangażował się w działalność polityczną. Od 1928 r. był członkiem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem (BBWR), z ramienia którego był posłem na sejm w latach 1931–1938. Był też wicewojewodą łódzkim i burmistrzem Zduńskiej Woli.

Henryk Promis, po ukończeniu w 1929 r. szkoły powszechnej we Włocławku, kontynuował naukę w Gimnazjum Ziemi Kujawskiej w tym mieście, ale ukończył gimnazjum w Poznaniu w 1936 r. Po odbyciu służby wojskowej (podchorąży rezerwy) krótko pracował jako nauczyciel.

Stanowisko ojca, kultywowanie w domu tradycji niepodległościowych, szerokie kontakty we Włocławku sprawiły, że kiedy przed wojną powstały struktury dywersji pozafrontowej Tajnej Organizacji Konspiracyjnej o kryptonimie „Grunwald” (na terenie DOK nr VIII, obejmującego cały obszar przedwojennego województwa pomorskiego) – Henryk Promis został do niej zaprzysiężony (wiosną 1939) prawdopodobnie przez Romana Józefa Dalkowskiego, ps. „Dalski”, „Dalke”, „Kozak”.

We wrześniu 1939 r. przebywał we Włocławku, ale jego działalność z tego okresu nie jest znana. W czasie okupacji rodzina mieszkała we Włocławku przy ul. Toruńskiej, jednakże ojciec najczęściej przebywał w Poznaniu i w Warszawie.

Jesienią 1939 r., kiedy we Włocławku zaczęły powstawać struktury konspiracyjnej organizacji także o nazwie „Grunwald”, Henryk został jej członkiem. W szeregach tej organizacji działali w mieście tak zasłużeni później żołnierze Armii Krajowej jak: Waclaw Guzowski, ps. „Smuga”, „Bartosz”, „Mietek”, Józef Zieliński, ps. „Grab” czy chorąży Jan Zarębski. Z ramienia „Grunwaldu” H. Promis, w celu zwerbowania kadr do organizacji, działał w środowisku młodzieży harcerskiej i Akcji Katolickiej (sam był głęboko wierzący).

Od kwietnia lub maja 1940 r. został członkiem Związku Walki Zbrojnej Obwodu Włocławek, z ramienia którego był łącznikiem do kontaktów z konspiracyjnym harcerstwem. W Komendzie Obwodu ZWZ współpracował do początku 1942 r. z Henrykiem Raszem, ps. „Brzeski” (do ucieczki Rasza do Warszawy), prokuratorem Wojskowego Sądu Specjalnego KO AK Pom., jednak współpraca ta jest bardzo słabo udokumentowana. Podobna uwaga odnosi się do współpracy z Józefem Brojczewskim, ps. „Dąb”, przewodniczącym tego sądu w latach 1941-1944.

W lutym 1940 r. z jego inicjatywy E. K. Kłosowski, ps. „Zew”, „Zawisza”, „Rymwid”, „Ziemowit” utworzył we Włocławku największą organizację konspiracyjną młodzieży w Okręgu Pomorskim AK - Kujawski Związek Polityczno-Literacki. Pomysł powstania organizacji o charakterze propagandowo-wychowawczym narodził się w czasie spotkań patriotycznie nastawionej grupy młodzieży w mieszkaniu E. K. Kłosowskiego przy ul. Liliowej 6 we Włocławku. Brali w nich udział obok gospodarza i H. Promisa również m.in.: Janina Lech, Wanda Daszkowska i sporadycznie Benedykt Lech. Podczas spotkań odczytywano wiersze o tematyce antyniemieckiej i niepodległościowej autorstwa głównie E. K. Kłosowskiego i J. Lech, które następnie przepisywano w kilkudziesięciu egzemplarzach i rozprowadzano wśród wspólnych znajomych. Właśnie popularność, jaką zdobywała ta poezja, podsunęła H. Promisowi myśl powołania organizacji, której celem działalności byłoby podtrzymywanie ducha i poczucia narodowego wśród społeczeństwa Włocławka. H. Promis nie został członkiem jej władz - Wysokiej Rady, ale odpowiadał za kontakty na linii KZPL - sztab Obwodu ZWZ Włocławek. Kontaktowała się z nim m.in. Janina Lech, ps. „Cytra”, „Eni”, „Lena”. Na przełomie stycznia i lutego 1941 r. nastąpiła dekonspiracja KZPL. H. Promis zdołał uciec w ostatniej chwili, kiedy gestapo

miało go już aresztować (wyskoczył z balkonu na pierwszym piętrze). Po bezskutecznych próbach odnalezienia go na terenie miasta, gestapo we Włocławku wystawiło za nim list gończy. Ostatnie zapisy w aktach gestapo o jego poszukiwaniu pochodzą z 13 XII 1944 r. Tymczasem Promis ukrywał się na terenie Włocławka, początkowo w domu Aleksandra i Janiny Sidorów przy ul. Paderewskiego 6, a następnie w mieszkaniu ich syna, komendanta Szarych Szeregów we Włocławku – Czesława Sidora, ps. „Srebrny Lis”, przy ul. Kaliskiej 3. Został jego doradcą. W 1943 r. wspólnie zaplanowali tzw. akcję „Sabinki”, polegającą na zorganizowaniu ucieczek z robót przymusowych w Rzeszy dwóch włocławskich dziewcząt – Anny Julii Promis (siostry Henryka) i Czesławy Gugały. Wykonawcą tych brawurowo przeprowadzonych akcji był Czesław Sidor. W Szarych Szeregach H. Promis włączył się również w organizację tajnego nauczania.

Pod koniec 1943 r. lub na początku 1944 r. przedostał się do Warszawy, do ojca. Wraz z nim brał udział w Powstaniu Warszawskim. Po wyzwoleniu wrócił do Włocławka i postanowił kontynuować naukę. Rozpoczął studia na Wydziale Prawa UMK, ale ich nie ukończył. Przez wiele lat pracował w Powiatowym Związku Gminnych Spółdzielni, dochodząc do stanowiska kierownika działu. Miał propozycje objęcia szeregu stanowisk, ale warunkiem była przynależność do PZPR. Zawsze odmawiał. Swą aktywność społeczną realizował działając w ZHP i Lidze Ochrony Przyrody. W 1967 r. odszedł na emeryturę z powodu choroby wieńcowej.

Żonaty od 1946 r. z Heleną Promis (bardzo daleką krewną). Mieli jedną córkę Annę (z męża Matuszewska, ur. 1946 r.), nauczycielka w Kruszynie. Mieszkali we Włocławku przy ul. Bojańczyka 1 m. 8.

Henryk Promis zmarł na zawał serca we Włocławku 26 lutego 1981 r. został pochowany na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Źródła:

Instytut Pamięci Narodowej – Archiwum Głównej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie (IPN-AGKŚZpNP), Akt oskarżenia w sprawie Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego z 27 VI 1941 r. (w zasadzie pismo o wszczęcie postępowania – B.Z.), sygn. II-740, k. 7; IPN-AGKŚZpNP, Akta Reichsjustizministerium, sygn. CAMSW 395 RJM, sygn. 444, k. 177.

Fundacja „Archiwum i Muzeum Pomorskie Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek” w Toruniu, t. osob.: Promis Henryk, Sidor Czesław.

M. Krajewski, *Kujawy wschodnie i ziemia dobrzyńska w latach okupacji hitlerowskiej (1939–1945)*, Włocławek 2002, s. 180.

W. J. Skotnicki, *Harcerstwo męskie we Włocławku w latach 1911–1945*, Toruń 2002, s. 262, 264–265.

4

Promis Henryk ps. „Student” (1916–1981), członek „Grunwaldu”, żołnierz Obw. ZWZ-AK Włocławek, inicjator powstania Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego (KZPL).

Urodzony 16 I 1916 w m. Tariffville (USA) w rodzinie nauczyciela Szczepana i Cecylii z d. Tokarskiej. Rodzina Promisów do USA wyemigrowała po sprzedaży fabryki maszyn rolniczych „Wisła” we Włocławku, której współwłaścicielem, wraz z Wojciechem Podlaskiem, był Szczepan Promis. Na emigracji przebywali ok. 8 lat. Do Polski wrócili w 1920 i ponownie zamieszkali we Włocławku. Ojciec Henryka, piłsudczyk, od 1928 należał do Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem (BBWR). Z jego ramienia w latach 1931–1938 był posłem na Sejm. Piastował też urząd wicewojewody w Łodzi i burmistrza w Zduńskiej Woli. H.P. po ukończeniu szkoły powszechnej we Włocławku kontynuował naukę w Gimnazjum Ziemi Kujawskiej w tym mieście, ale gimnazjum ukończył w Poznaniu w 1936. Po odbyciu służby wojskowej (pchor. rez.) krótko pracował jako nauczyciel. Następnie rozpoczął studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Poznaniu. W 1939 był na II lub III roku. Kultywowanie w domu tradycji niepodległościowych i stanowisko ojca sprawiły, iż wiosną 1939 związał się ze strukturami dywersji pozafrontowej pn. Lotne Oddziały Bojowe krypt. „Grunwald”, gdzie prawdopodobnie zaprzyściogł Roman Józef Dalkowski ps. „Dalski”, „Dalke”, „Kozak”.

We wrześniu 1939 przebywał we Włocławku, ale jego działalność z tego okresu jest nieznaną. W czasie okupacji rodzina mieszkała we Włocławku przy ul. Toruńskiej, jednak ojciec najczęściej przebywał w Poznaniu i w Warszawie. Kiedy jesienią 1939 we Włocławku, jak i na całym Pomorzu, zaczęto odtwarzać struktury „Grunwaldu”, został członkiem tej organizacji. Werbował kadry, działając przede wszystkim w środowisku młodzieży harcerskiej i zrzeszonej w Akcji Katolickiej. W kwietniu–maju 1940 wstąpił do ZWZ Obw. Włocławek z zadaniem utrzymania łączności z konspiracyjnym harcerstwem. Do początku 1942 współpracował z Henrykiem Raszem ps. „Brzeski” (do czasu przerwania zagrożonego aresztowaniem Rasza do Warszawy), prokuratorem WSS KO Pomorze oraz z Józefem Brajczewskim ps. „Dąb”, przewodniczącym WSS w latach 1941–1944. Późną wiosną 1940 prowadził na kompletach tajnego nauczania lekcje j. polskiego i historii. Kompletły odbywały się w mieszkaniu przy ul. Zielony Rynek 8 we Włocławku. Uczestniczyli w nich późniejsi członkowie Sz. Sz., „MiP” (od października 1942) oraz AK (od połowy 1943), m.in.: Zenon Bromirski ps. „Bolek”, Bogdan Markiewicz ps. „Majdan”, Kazimierz Napiórkowski ps. „Pióro”, Leszek Bojańczyk ps. „Siwy” oraz Hieronim Ryszard Oster (nie związany z konspiracją). Z inicjatywy H.P. w lutym 1940 Eugeniusz Karol Kłosowski ps. „Zew”, „Zawisza”, „Rymwid” utworzył we Włocławku konspira-

Stou. biogr. konsp. pomorskiej 1939-1945,
Tomni 2004, z. 6. 127

5
cyjną organizację młodzieżową pn. Kujawski Związek Polityczno-Literacki (KZPL). Zadaniem organizacji było podtrzymywanie ducha polskości wśród społeczeństwa Włocławka. Nie wszedł w skład władz organizacji, ale odpowiadał za kontakty KZPL – sztab Obw. ZWZ Włocławek. Łączniczką z KZPL była m.in. Janina Lech ps. „Cytra”, „Eni”, „Lena”, którą wprowadził do ZWZ. Po dekonspiracji KZPL na przełomie stycznia i lutego 1941 zdołał uniknąć aresztowania, wyskakując z balkonu na pierwszym piętrze. Poszukiwany przez gestapo listem gończym, ukrywał się na terenie Włocławka. Ostatnie zapisy w aktach o jego poszukiwaniu pochodzą z 13 XII 1944. Około tygodnia przebywał w domu Aleksandra i Janiny Sidorów przy ul. Paderewskiego 6, a następnie w mieszkaniu Kurowskiej przy ul. Zielony Rynek 8 (mieszkała z matką Rafalską). Na parterze tego domu mieszkał też Jan Balcerowski ps. „Lech”, kmdt „MiP” w 1944 we Włocławku. Utrzymywał z „MiP” bliżej nieokreślone kontakty konspiracyjne. Od 1942 zacieśniła się jego współpraca z Czesławem Sidorem ps. „Srebrny Lis”, kmdt. Sz. Sz. we Włocławku. Został doradcą Cz. Sidora. W 1943 wspólnie zaplanowali akcję o krypt. „Sabinki”. Zorganizowali ucieczkę Anny Julii Promis (siostry Henryka) i Czesławy Gugęły z robót przymusowych w Rzeszy. W Sz. Sz. włączył się ponownie w organizację tajnego nauczania. W tym zakresie blisko współpracował z Marią Woźnicką, jego koordynatorką na terenie miasta i powiatu z ramienia Kmdy Obw. AK Włocławek. Pod koniec 1943 lub na początku 1944 przedostał się do Warszawy. Wraz z ojcem walczył w Powstaniu Warszawskim.

Po zakończeniu wojny wrócił do Włocławka. Kontynuował studia na Wydziale Prawa UMK w Toruniu, ale ich nie ukończył. Przez wiele lat pracował w Powiatowym Związku Gminnych Spółdzielni, dochodząc do stanowiska kierownika działu. Odrzucił propozycję wstąpienia do PZPR, co powodowało brak awansu. Działał w ZHP i Lidze Ochrony Przyrody (LOP). W 1967 odszedł na emeryturę z powodu choroby wieńcowej. Zmarł na zawał serca 26 II 1981 we Włocławku. Spoczywa na miejscowym cmentarzu komunalnym.

Odnaczony m.in. Srebrnym Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką LOP.

W 1946 ożenił się z Heleną Promis (bardzo daleka krewna). Miał córkę Anę (zam. Matuszewska), nauczycielkę.

AGKSZpNP-IPN w Warszawie, Akt oskarżenia w sprawie Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego z 27 VI 1941 (pismo o wszczęciu postępowania – przyp. Z.B.), sygn. II-740, k. 7; tamże, sygn. CAMSW 395, RJM sygn. 444, k. 177; APAK, T.: Gołębiowski A., *Udział włocławskich i kujawskich harcerzy w walce z okupantem niemieckim w latach 1939–1945*, s. 35 (mps w zbiorach Fundacji); Relacje: Bromirski Z., Promis H. (w zbiorach autora); J a s z o w s k i T., *Kujawski Związek Polityczno-Literacki we Włocławku*, w: *Pom. org. poza AK...*, s. 164; Komorowski K., *Leksykon...*, s. 91; Krajewski M., *Kujawy wschodnie i ziemia dobrzyńska w latach okupacji hitlerowskiej (1939–1945)*, Włocławek 2002, s. 180; *Relacje...*, s. 208; Skotnicki W. J., *Harcerstwo męskie we Włocławku w latach 1911–1945*, Toruń 2002, s. 262, 264–265; Turczynowicz A., *Wszystko co nasze Polsce oddamy. Monografia harcerstwa włocławskiego*, Gdy-

nia, s. 178 (mps w zbiorach autora); Ziółkowski B., *Ruch oporu w mieście*, *Życie Włocławka* 2002, nr 9 s. 13; tenże, *Kujawski Związek Polityczno-Literacki, Biuletyn Przewodnicki*, Włocławek 2002, nr 75, s. 12; tenże, *Młodzież Kujaw wschodnich w walce z okupantem*, *Biul. FAPAK*, Toruń 2003, nr 2, s. 4; tamże, s. 23–26.

Bogdan Ziółkowski

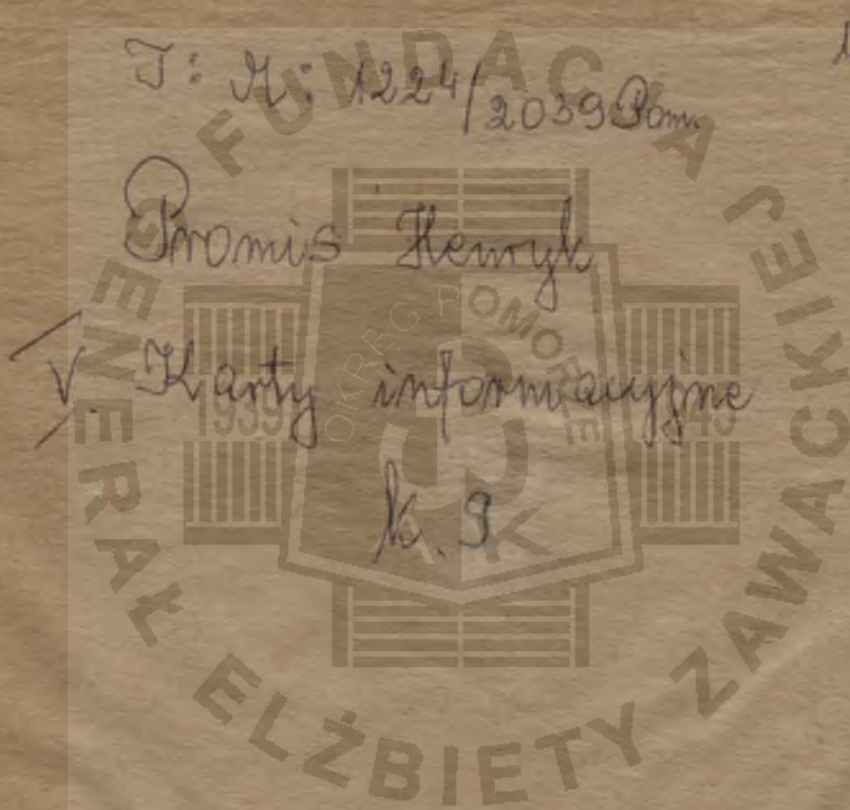
T: N: 1224/2039 Pom.

Witold awel

Przemis Henryk

✓ Karty informacyjne

k. 3

a

Włodawa. 1

Przemysław Henryk
wspólnie z Eug. Kłosowskim założycielom 1940
"Przejawski Dziennik Polityczno-Literacki."
zob. artykuł prawniczy w teście Włodawa.

Wrocławek

SzSz 2

Promis Henryk

zob. Gotsbiewski A, Udział
wrocławskich... harcerzy... ; 0,51,
s. 35

D mar'95

Włocławek
"Grunwald "

3

Promis Henryk

Zob. B. Ziólkowski Życie Włocławka
Ruch oporu w mieście s.13

Bibl. FAPAK

Om-2002

Promis Henryk

włocianek
tajne nauki.

W okresie (1943-1945) grupa osób prowadzących
tajne nauczanie niepełniła została przez
osoby związane z Szarymi Szeregami. Był wśród
nich m.in. Henryk Promis.

zob. Spółczesność pomorskie w latach okupacji
niemieckiej 1939-1945, Tom II 2004, s. 163

Grzmis Henryk

Wto stawek
Zw2 → K2PL
5

Pozostawo w Zw2, potem stonki
Kujawskiego Zw. Polityczno-Literackie-
go, który powstał w III 1940r.

art. Ziótkowski B., "Brudety
Przewodniczy" nr 75/2002r. s. 12;
t. probl. Salwa na org. konspiracyjne

W& VI'02

Promiś Henryk

Wrocław
ZW 2 → Z 2 PL
6

Był inicjatorem powstania we Wrocławiu lokal. org. (w środowisku młodzieży) konspiracyjnej o charakterze propagandowo-psychologicznym - Służby Szyku Polityczno-Literackiego - było to w III 1940r.

zob: art. Ziolkowski B., "Biuletyn Innowodniczy" nr 75 / 2002, s. 12 (tem. probl. lokal. org. Kamp.

Wz: VI'02

Promis Henryk

Wrocław
"Grunwald"
ZW2-17K

7

Student prawa, prowadzi
tajne seminarie bez przyp. pedego., które
mieszanką kawa i wóznicke.
inicjator powstania Kujawskiego i
Politymo-Literackiego.

zob. B. Gótkowski, Walka o polską oświatę
i kulturę... [w:] Zapiski Kujawsko-
-Dobrzyńskie, t. 19, Wrocław 2004,
s. 20..., wyd. Inst.

akt. III '05

Proomis Henryk

Wrocław
K 2 P-L 8

2016. Liótkowski B., Kujawski
Związek Politymow - Liberałki
i Kujawskie Stowarzyszenie...
Tomii 2006, s. 290, passim.

Ms. T. 15

Przemis Henryk

Wto woadg
Z 122-123

zob. Sw'tkowski B. Polska
Podziemia na Kujawach...
Tomii 2008, s. 161, 184, 240, 243,
491-492, 499, 590, 402, 594-596,
618, 628.

me, 1/15

Bronis Henryk

